

# ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทวงถามหนี้โดยเสียเปรียบของเจ้าหนี้<sup>1</sup>

รัตนะ ราชวังเมือง<sup>2</sup>

การค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทวงถามหนี้โดยเสียเปรียบของเจ้าหนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการทวงถามหนี้โดยเสียเปรียบของเจ้าหนี้ของประเทศไทย เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทวงถามหนี้โดยเสียเปรียบของเจ้าหนี้ และเพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายไทยให้มีผลบังคับใช้กับการทวงถามหนี้โดยเสียเปรียบของเจ้าหนี้ให้มีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบันการกู้ยืมเงินเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างมากในยุคเศรษฐกิจที่มีโรคไวรัสโคโรนาหรือโควิด 19 เนื่องจากไม่มีเงินในการดำรงชีวิต หาเลี้ยงปากท้อง การต้องการเงินทุนหมุนเวียนธุรกิจ ซึ่งเงินเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมากในภาวะเศรษฐกิจยุคปัจจุบันนี้ เมื่อกู้หนี้ยืมสินไปแล้ว พอถึงกำหนดชำระหนี้แล้ว ถ้าลูกหนี้ได้ทำการชำระตามกำหนดเวลาในสัญญา ก็จะไม่เกิดปัญหา แต่ลูกหนี้ส่วนใหญ่มักผัดขันธ์ชำระหนี้ไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม การผัดขันธ์ชำระหนี้ของลูกหนี้ นั้นจึงเป็นการกระทำที่เจ้าหนี้เกิดความเสียหายโดยทันที ด้วยอำนาจตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของเจ้าหนี้ตามมาตรา 194 “ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ชำระหนี้” ดังนั้น เจ้าหนี้จึงมีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้โดยใช้สิทธิทวงถามหนี้ หรือใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล แต่ในทางปฏิบัติเจ้าหนี้มักใช้สิทธิเรียกให้ชำระหนี้โดยใช้สิทธิทวงถามหนี้ให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ทั้งนี้ เพราะเจ้าหนี้ส่วนใหญ่ล้วนแต่ไม่ต้องการใช้มาตรการในการฟ้องร้องดำเนินคดีอันจะทำให้เสียเวลา ค่าใช้จ่ายสูงและยังเป็นการทำลายความสัมพันธ์กับลูกหนี้ในภายภาคหน้า การทวงหนี้นั้น เจ้าหนี้อาจดำเนินการทวงถามได้ด้วยตนเองหรือการตั้งตัวแทนให้ไปดำเนินการติดตามทวงถาม หรือมอบหมายให้ผู้รับจ้างทวงถามหนี้เป็นผู้ดำเนินการทวงถามแทนตนได้

การเป็นหนี้ไม่ใช่สิ่งที่หลายคนตั้งใจให้เกิดขึ้น และหลายครั้งการเป็นหนี้ในสังคมไทยก็เกิดจากความไม่รู้โดยเริ่มเป็นหนี้มาจากหนี้บัตรเครดิต บัตรกดเงินสด และสินเชื่อส่วนบุคคลโดยมาจากค่าธรรมเนียม ค่ากดเงินสด ค่าปรับผัดนัดชำระหนี้ เมื่อมารวมกับดอกเบี้ยและเงินต้นก็ทำให้หลายคนไม่มีความสามารถในการใช้หนี้ คนเป็นหนี้แรก ๆ พอถูกทวงหนี้บางคนก็ไปรูดบัตรเครดิตเพื่อมาใช้หนี้ แต่การกระทำดังกล่าวส่งผลให้ยังเป็นหนี้มากขึ้นกว่าเดิม เป็นวงจรที่ไม่มีจะจบใช้ได้หมด เพราะหนี้เกินกำลังของลูกหนี้ หนี้ส่วนใหญ่ที่เป็นอยู่ คือ หนี้ในสถาบันการเงินต่าง ๆ นักทวงหนี้จะใช้ทุกกลเม็ดเพื่อให้ลูกหนี้ยอม

---

<sup>1</sup> บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทวงถามหนี้โดยเสียเปรียบของเจ้าหนี้ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สลิล สิริพิทุร ประธานและกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชรินทร์ เทพสุเมธานนท์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. สุภากร ศิริยทวิวัฒนา

<sup>2</sup> นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จ่ายหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการโทรศัพท์เข้ามาทวงหนี้รับกวณการทำงานหลาย ๆ ครั้ง หรืออ้างว่าตนเองเป็นตำรวจ เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ หรือโทรศัพท์ไปทวงหนี้กับพ่อแม่ของลูกหนี้

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ที่เป็นกฎหมายหลักในการทวงถามหนี้ของประเทศไทย โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ เพื่อควบคุมการทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสมต่อลูกหนี้ ไม่ว่าจะใช้ถ้อยคำที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรง การคุกคามโดย ชู่เชิญ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือการทำให้เสียชื่อเสียง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จ และการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บุคคลอื่น จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัตินี้มีทั้งบทบัญญัติที่เป็นทั้งข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติในการทวงถามหนี้ แต่มีข้อห้ามการทวงถามหนี้มากเกินไปและเป็นอุปสรรคในการทวงหนี้ของผู้ทวงถามหนี้ และเปิดช่องให้ลูกหนี้สามารถหลีกเลี่ยงการชำระหนี้ได้

จากการศึกษาพบว่า การทวงถามหนี้โดยเสียเปรียบของเจ้าหนี้ ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ยังไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม และไม่เหมาะสมด้วยกันหลายประการ ผู้ศึกษาจึงนำมาศึกษาเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ดังต่อไปนี้

#### 1. ปัญหาเกี่ยวกับการแจ้งถึงความเป็นหนี้ของลูกหนี้

ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 8 บัญญัติว่า ห้ามผู้ทวงถามหนี้ติดต่อกับบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ลูกหนี้เพื่อการทวงถามหนี้ เว้นแต่บุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการดังกล่าว การติดต่อกับบุคคลอื่นนอกจากบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสอบถามหรือยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้เท่านั้น โดยผู้ทวงถามหนี้ต้องปฏิบัติตามนี้ (2) ห้ามแจ้งถึงความเป็นหนี้ของลูกหนี้ เว้นแต่ในกรณีที่บุคคลอื่นนั้นเป็นสามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของลูกหนี้ และบุคคลอื่นดังกล่าวได้สอบถามผู้ทวงถามหนี้ถึงสาเหตุของการติดต่อ ให้ผู้ทวงถามหนี้ชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับหนี้ได้เท่าที่จำเป็นและตามความเหมาะสม จะเห็นได้ว่า การที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้นไม่มีความชัดเจนและไม่มีความเหมาะสมแก่การทวงถามหนี้เป็นอย่างมาก ทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบแก่ลูกหนี้ เนื่องจากโดยหลักแล้วผู้ทวงถามหนี้ห้ามแจ้งถึงความเป็นหนี้ของลูกหนี้แก่บุคคลอื่น เว้นแต่เป็นบุคคลที่ลูกหนี้ได้ระบุไว้เท่านั้น แต่ในกรณีมาตรา 8 วรรคสอง(2) ก็ได้บัญญัติให้ทวงถามหนี้แก่บุคคลอื่นได้ถ้าเข้าเงื่อนไข 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก บุคคลอื่นต้องเป็นสามีภริยา พ่อแม่ หรือลูกของลูกหนี้ และประการที่สอง บุคคลดังกล่าวนั้นได้สอบถามผู้ทวงถามหนี้ถึงสาเหตุของการติดต่อ จึงทำให้เกิดปัญหาว่า ถ้าบุคคลดังกล่าวมิได้สอบถามเหตุแห่งการมาติดต่อ ก็ย่อมตัดสิทธิเจ้าหนี้ที่จะทวงถามแก่บุคคลอื่นที่กฎหมายกำหนดไว้ นอกจากนี้ในกรณีที่บุคคลอื่นนั้นได้สอบถามผู้ทวงถามหนี้ถึงสาเหตุของการติดต่อแล้ว กฎหมายกำหนดให้เจ้าหนี้ชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับหนี้ได้เท่าที่จำเป็นและตามความเหมาะสม จะเห็นได้ว่าคำว่าจำเป็นและเหมาะสมยังขาดความชัดเจน และมีความหมายที่กว้างเกินไปว่าผู้ทวงถามหนี้มีสิทธิแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับหนี้ได้มากน้อยแค่ไหนถึงจะเป็นธรรม และไม่กระทบสิทธิส่วนบุคคลของลูกหนี้มากเกินไป

ดังนั้น บทบัญญัติการห้ามแจ้งถึงความเป็นหนี้ของลูกหนี้ยังไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสม และยังไม่ครอบคลุมการทวงถามหนี้ในปัจจุบัน ทำให้ผู้ทวงถามหนี้เสียเปรียบ กระทำการทวงถามหนี้ได้ยาก เนื่องจากกฎหมายกำหนดขั้นตอนทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ โดยมุ่งคุ้มครองลูกหนี้แต่เพียงฝ่ายเดียว

## 2. ปัญหาเกี่ยวกับข้อปฏิบัติสถานที่และเวลาในการทวงถามหนี้

ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 9 การทวงถามหนี้ให้ผู้ทวงถามหนี้ปฏิบัติดังต่อไปนี้ (1) สถานที่ติดต่อ ในกรณีติดต่อโดยบุคคลหรือทางไปรษณีย์ ให้ติดต่อตามสถานที่ที่ลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ได้แจ้งให้เป็นสถานที่ติดต่อ ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวไม่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้าหรือสถานที่ที่ได้แจ้งไม่สามารถติดต่อได้ โดยผู้ทวงถามหนี้ได้พยายามติดต่อตามสมควรแล้ว ให้ติดต่อตามภูมิลำเนา ถิ่นที่อยู่ หรือสถานที่ทำงานของบุคคลดังกล่าว หรือสถานที่อื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (2) เวลาในการติดต่อ การติดต่อโดยบุคคล โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ให้ติดต่อได้ตั้งแต่ เวลา 08.00-20.00 น. และในวันหยุดราชการ เวลา 08.00-18.00 น. หากไม่สามารถติดต่อตามเวลาดังกล่าวได้หรือช่วงเวลาดังกล่าวไม่เหมาะสม ให้ติดต่อได้ในช่วงเวลาอื่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด จะเห็นได้ว่า การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้ปฏิบัติตามสถานที่และเวลาติดต่อดังกล่าวไม่มีความชัดเจน และไม่เหมาะสมอย่างมากกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากเงื่อนไขหลักในการทวงถามหนี้ตามมาตรา 9 (1) (2) เรื่องสถานที่และเวลาติดต่อนั้นประกอบด้วย 3 เงื่อนไขหลัก ได้แก่ สถานที่ วันและเวลา ซึ่งกฎหมายมิได้ระบุไว้ชัดเจนว่าต้องครบทั้งสามเงื่อนไขหรือไม่ จึงจะถือว่าเป็นการทวงถามหนี้โดยชอบด้วยกฎหมาย จึงทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติของผู้ทวงถามหนี้ อาทิเช่น การทวงถามหนี้ผ่านทาง line, messenger, instagram ถ้าผู้ทวงถามหนี้ทวงถามในวันและเวลาที่กำหนด แต่ลูกหนี้มิได้อยู่ในสถานที่ที่กำหนดไว้ หรือโทรศัพท์ทวงถามหนี้ในวันเวลาที่กำหนด แต่ลูกหนี้ไม่ได้อยู่ในสถานที่ที่กำหนด กล่าวคือ โทรศัพท์ต้องอยู่กับลูกหนี้ในขณะที่ผู้ทวงถามหนี้ได้ทวงถามในวันเวลาดังกล่าวหรือไม่ ถ้าลูกหนี้อยู่คนละสถานที่กับโทรศัพท์จะถือว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ดังนั้น การที่กฎหมายบัญญัติไว้ไม่ชัดเจน ทำให้ลูกหนี้ที่ไม่สุจริตอาศัยช่องว่างของกฎหมายในการร้องเรียนกลั่นแกล้งเจ้าหนี้ และนำมาเป็นข้ออ้างในการไม่ชำระหนี้หรือประวิงการชำระหนี้ให้ล่าช้าได้

## 3. ปัญหาเกี่ยวกับลูกหนี้ได้ชำระหนี้แก่ผู้ทวงถามหนี้โดยสุจริต

ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 10 บัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้ทวงถามหนี้ขอรับชำระหนี้ ผู้ทวงถามหนี้ต้องแสดงหลักฐานการรับมอบอำนาจให้รับชำระหนี้จากเจ้าหนี้ต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ด้วย และเมื่อลูกหนี้ได้ชำระหนี้แก่ผู้ทวงถามหนี้แล้ว ให้ผู้ทวงถามหนี้ออกหลักฐานการชำระหนี้แก่ลูกหนี้ด้วย และหากลูกหนี้ได้ชำระหนี้แก่ผู้ทวงถามหนี้โดยสุจริตให้ถือว่าเป็นการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้โดยชอบ ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ทวงถามหนี้จะได้รับมอบอำนาจให้รับชำระหนี้จากเจ้าหนี้หรือไม่ก็ตาม จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวไม่มีความเหมาะสมและไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ ทำ

ให้เจ้าหนี้เสียเปรียบลูกหนี้เป็นอย่างยิ่ง เพราะการที่กฎหมายกำหนดให้ถือว่าการที่ลูกหนี้ได้ชำระหนี้แก่ผู้ทวงถามหนี้โดยสุจริต ให้ถือว่าเป็นการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้โดยชอบ ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ทวงถามหนี้จะได้รับมอบอำนาจให้รับชำระหนี้จากเจ้าหนี้หรือไม่ก็ตาม จึงทำให้เกิดปัญหากรณีลูกหนี้ประมาณเงินแล้วชำระหนี้แก่ผู้ทวงถามหนี้ที่มีได้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้ หรือไม่พึงระวังในการขอเอกสารการมอบอำนาจให้ครบถ้วนเสียก่อนชำระหนี้ แต่ชำระหนี้ไปด้วยพฤติกรรมที่ละเลย สะเพร่า ขาดความรอบคอบ หรือเกรงกลัวอันตรายจากผู้ทวงถามหนี้ที่แอบอ้างเป็นเจ้าหนี้ โดยใช้กำลังข่มขู่ บีบบังคับลูกหนี้ก็ตาม การบัญญัติไว้เช่นนั้นทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายในกรณีที่ตนมิได้ก่อให้เกิดขึ้น และต้องรับความเสี่ยงไม่ได้รับชำระหนี้อีกด้วย โดยกฎหมายมุ่งคุ้มครองแต่เพียงลูกหนี้ที่ชำระหนี้โดยสุจริต แต่มิได้ให้ความคุ้มครองเจ้าหนี้ที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้แต่อย่างใด

#### 4. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สิทธิดำเนินคดีของเจ้าหนี้

ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 12 บัญญัติว่า ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จ หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดดังต่อไปนี้ (3) การแสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าจะถูกดำเนินคดี หรือจะถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือเงินเดือน จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวทำให้เจ้าหนี้เดือดร้อนเป็นอย่างมาก และที่สำคัญลูกหนี้สามารถใช้กฎหมายดังกล่าวร้องเรียนกลั่นแกล้งเจ้าหนี้ได้ว่าการทวงถามหนี้ในลักษณะที่ทำให้ลูกหนี้เข้าใจผิดว่าตนจะถูกฟ้องต่อศาล หรือถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 12(3) ย่อมขัดกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เป็นบททั่วไปว่า กรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้สามารถกระทำการทวงถามหนี้ และสามารถใช้สิทธิในการฟ้องต่อศาลได้ โดยตามบทบัญญัติมาตรา 12 นั้น ถ้าเจ้าหนี้บอกว่าจะฟ้องก็ต้องดำเนินการฟ้องลูกหนี้ต่อศาลจริง ๆ ไม่สามารถแสดงหรือมีข้อความในลักษณะที่เป็นเท็จหรือทำให้ลูกหนี้เข้าใจผิดได้แต่อย่างใด หากพิจารณาแล้วการใช้สิทธิดำเนินคดีของเจ้าหนี้ จะฟ้องหรือไม่ฟ้องก็เป็นสิทธิของเจ้าหนี้ ย่อมไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ประการใด ดังนั้น การที่เจ้าหนี้จะต้องถูกร้องเรียนกลั่นแกล้งจากลูกหนี้ที่ไม่สุจริต ว่าเจ้าหนี้กระทำการข่มขู่ว่าจะฟ้องหรือดำเนินคดีย่อมไม่เป็นธรรมและทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ เพราะในบางครั้งเจ้าหนี้พิจารณาจำนวนหนี้แล้วว่าฟ้องไปอาจไม่คุ้มกับค่าทนาย ค่าขึ้นศาล แต่เพียงใช้สิทธิตามปกติในการทวงถามหนี้ และแจ้งว่าหากไม่ชำระหนี้ ก็ต้องไต่ถามมีศาลเป็นที่พึ่ง ซึ่งอาจจะฟ้องหรือไม่ฟ้องก็ได้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงให้ความคุ้มครองลูกหนี้มากเกินไปจนกระทบกระเทือนต่อสิทธิของเจ้าหนี้อันพึงมีตามกฎหมาย

สำหรับข้อเสนอแนะของการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทวงถามหนี้โดยเสียเปรียบของเจ้าหนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

##### 1. ปัญหาเกี่ยวกับการแจ้งถึงความเป็นหนี้ของลูกหนี้

ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 8 วรรคสอง (2) แห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

“ห้ามแจ้งถึงความเป็นลูกหนี้ เว้นแต่ในกรณีที่บุคคลอื่นนั้นเป็นสามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของลูกหนี้ และให้ผู้ทวงถามหนี้ชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับหนี้ เช่นชื่อลูกหนี้ รายการหนี้ จำนวนหนี้ อัตราดอกเบี้ย วันครบกำหนดชำระ และรายละเอียดอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องแจ้งให้ลูกหนี้ทราบตามสมควร”

ทั้งนี้ การแก้บทบัญญัติเรื่องข้อห้ามการแจ้งถึงความเป็นหนี้ของลูกหนี้ โดยกำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้สามารถแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับหนี้ต่อสามี ภริยา บุพการี และผู้สืบสันดานของลูกหนี้ได้โดยที่บุคคลดังกล่าวไม่ต้องสอบถามถึงสาเหตุของการติดต่อก่อนแต่อย่างใด และสามารถแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับหนี้เบื้องต้นให้บุคคลดังกล่าวทราบได้ เช่น ชื่อลูกหนี้ รายการหนี้ จำนวนหนี้ อัตราดอกเบี้ย วันครบกำหนดชำระ และรายละเอียดอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องแจ้งให้ลูกหนี้ทราบตามสมควร เนื่องจากเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกัน และเป็นบุคคลใกล้ชิดชิดของลูกหนี้ ซึ่งมีได้ทำให้ลูกหนี้ได้รับความเสียหายแต่อย่างใด และทำให้เจ้าหน้าที่สามารถทวงถามหนี้ได้ง่ายขึ้น ไม่เสียเปรียบลูกหนี้ ได้รับความเป็นธรรมจากการทวงถามหนี้มากยิ่งขึ้น

## 2. ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่และเวลาในการทวงถามหนี้

ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการแก้ไขบทบัญญัติ มาตรา 9 (1) (2) แห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้แทน

“(1) สถานที่ติดต่อ ในกรณีที่ติดต่อโดยบุคคลหรือทางไปรษณีย์ ให้ติดต่อตามสถานที่ที่เจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้รู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าลูกหนี้สะดวกให้ติดต่อสื่อสารในสถานที่นั้น แต่หากเจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้ไม่รู้หรือไม่มีเหตุอันควรจะได้รู้ว่าลูกหนี้สะดวกให้ติดต่อสถานที่ใด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าให้ติดต่อตามภูมิลำเนา ถิ่นที่อยู่ หรือสถานที่ทำงานของบุคคลดังกล่าว

(2) เวลาในการติดต่อ การติดต่อโดยบุคคล โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นให้ติดต่อในเวลาที่เจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้รู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าลูกหนี้สะดวกให้ติดต่อสื่อสารในเวลานั้น หรืออาจมีเหตุอันควรรู้ แต่หากเจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้ไม่รู้หรือไม่มีเหตุอันควรจะได้รู้ว่าลูกหนี้สะดวกให้ติดต่อในเวลา ให้สันนิษฐานได้ว่าเวลาที่สะดวกในการติดต่อสื่อสารกับลูกหนี้ คือช่วงเวลา 08.00 – 21.00 น. ตามเวลาที่ท้องถิ่นของลูกหนี้”

ทั้งนี้ การแก้บทบัญญัติเรื่องข้อปฏิบัติเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อและเวลาติดต่อในการทวงถามหนี้ โดยกำหนดให้สถานที่และเวลาในการติดต่อทวงถามหนี้ไม่มีการกำหนดตายตัว โดยยึดหลักรู้หรือมีเหตุอันควรรู้หรือไม่ว่าลูกหนี้สะดวกให้ทวงถามหนี้ เพื่อลดปัญหาลูกหนี้ที่ไม่สุจริตอาศัยช่องว่างของกฎหมายมา ร้องเรียนกลั่นแกล้งเจ้าหนี้ว่ากระทำการทวงถามหนี้โดยมิชอบ และเป็นเหตุประวิงการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้

## 3. ปัญหาเกี่ยวกับลูกหนี้ได้ชำระหนี้แก่ผู้ทวงถามหนี้โดยสุจริต

ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการแก้ไขบทบัญญัติ มาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้แทน

“หากลูกหนี้ได้ชำระหนี้แก่ผู้ทวงถามหนี้โดยสุจริต ให้ถือว่าเป็นการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้โดยชอบ เว้นแต่กรณีที่ลูกหนี้ได้ชำระหนี้แก่ผู้ทวงถามหนี้โดยความประมาทเลินเล่อและมีได้ใช้ความระมัดระวังตามวิญญูชนตรวจดูเอกสารการมอบอำนาจว่าได้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้หรือไม่”

ทั้งนี้ การแก้บทบัญญัติเรื่องลูกหนี้ได้ชำระหนี้แก่ผู้ทวงถามหนี้โดยสุจริต ให้ถือว่าเป็นการชำระหนี้ที่ชอบแก่เจ้าหนี้โดยชอบ โดยกำหนดข้อยกเว้นเพิ่มเติมว่า กรณีลูกหนี้ประมาณเงินในการชำระหนี้แก่ผู้ทวงถามหนี้โดยมิได้ขอค้ำประกันหรือมอบอำนาจของผู้ทวงถามหนี้ว่า ได้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้จริงหรือไม่ หรือขาดสติความรอบคอบ ไม่ระมัดระวังให้ดี ไม่ถือว่าเป็นการชำระหนี้ของลูกหนี้โดยสุจริต เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับความเป็นธรรม ไม่เสียเปรียบลูกหนี้ และเพื่อป้องกันมิให้ลูกหนี้แอบอ้างว่าได้ชำระหนี้แก่ผู้ทวงหนี้ที่มีได้รับมอบอำนาจไปแล้ว เพื่อให้ตนหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในหนี้

#### 4. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สิทธิดำเนินคดีของเจ้าหนี้

ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการยกเลิกบทบัญญัติมาตรา 12 (3) แห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ในเรื่องข้อห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จ หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการแสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าจะถูกดำเนินคดี หรือจะถูกยึดหรืออายัดทรัพย์ หรือเงินเดือน เนื่องจากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นสิทธิที่เจ้าหนี้สามารถดำเนินคดีแก่ลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้ได้ ซึ่งการจะฟ้องหรือไม่ฟ้องก็เป็นสิทธิส่วนบุคคลของเจ้าหนี้ หากแสดงหรือมีข้อความว่าจะฟ้อง ย่อมเป็นสิทธิตามปกติ นิยมของเจ้าหนี้ที่จะกระทำการด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับชำระหนี้ จึงควรยกเลิกบทบัญญัตินี้ เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ถูกต้องตามกฎหมาย มิใช่ให้ความคุ้มครองลูกหนี้ผู้ผิดนัดชำระหนี้แต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งผิดนัดชำระหนี้แล้ว ยังหาช่องทางมาร้องเรียนกลั่นแกล้งเจ้าหนี้ตามช่องว่างของกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ไว้อีก หากมองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ย่อมมีวัตถุประสงค์ให้ความเป็นธรรมทั้งสองฝ่ายทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้ มิใช่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะแต่อย่างใด

#### บรรณานุกรม

กัญญ์วิเศษสิงห์. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้กู้ยืมเงินนอก

ระบบ.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2560.

จรัญ ภักดีธนากุล. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพมหานคร : พลสยามพริ้นติ้ง, 2555.

จิต เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนิติกรรมและสัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 7.

กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์  
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.

ชนคดี พิพัฒนางกูร. “วิเคราะห์การติดตามทวงหนี้บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล

ของบริษัทประกอบธุรกิจสินเชื่อที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน.” วารสารร่วมพฤษ,

27(2) (ตุลาคม-ธันวาคม 2552) : 52-59.

ปวริศ หวังพินิจกุล. “การคุ้มครองลูกหนี้จากการติดตามทวงหนี้.” วิทยานิพนธ์

นิติศาสตร์มหาบัณฑิต ,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

พงศ์ภัทร นาคเพชร. “การคุ้มครองลูกหนี้จากการทวงถามหนี้ในลักษณะที่ไม่เป็นธรรม :

ศึกษาวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้พ.ศ. ...” วิทยานิพนธ์

นิติศาสตร์มหาบัณฑิต ,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.

ศนันท์กรณ์ โตติพันธ์.คำอธิบายกฎหมายลักษณะหนี้(ผลแห่งหนี้).พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้ว

เพิ่มเติม.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560.

สุพิศ ประริตพลกรัง.กฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้.พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์ อินเตอร์บุ๊กส์ 2558.

สุขุม ศุภนิคย์.คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค.กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2557.